

Stockholm 2010-04-20

Begäran om granskning av statsrådet Tobias Krantz beredning av proposition rörande kvalitetsutvärderingssystem för högskolor.

Den 22 mars 2010 överlämnade regeringen proposition 2009/10:139 Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen.

Propositionen hade föregåtts av en beredningsprocess som torde sakna motstycke. Diskussioner kring ett nytt kvalitetsutvärderingssystem har länge förts. En utredning, ”Resurser för kvalitet”¹, tillsattes redan i april 2004 och presenterade sitt betänkande den 2 november 2007. Utredningen föreslog att en utvärdering av lärosätenas kvalitetsarbete skulle utgöra grund för en resursfördelning till grundutbildningen.

Högskoleverket förde i sitt remissvar på denna utredning fram en alternativ modell. Granskningen skulle inte göras av lärosätets kvalitetsarbete utan av enskilda utbildningars kvalitet. Utbildningsdepartementet fann idén intressant och ville vidare studera en modell baserad på en fördelning av resurser som grundar sig på en granskning av utbildningar, inte på en granskning av lärosäten. Högskoleverket, SUHF och SFS arbetade då informellt och tillsammans fram ett förslag baserat på dessa principer som vintern 2008/09 presenterades för utbildningsdepartementet.

Våren 2009 fick Högskoleverket sedan ett formellt uppdrag av regeringen att ta fram ett nytt förslag till hur kvalitet i högskoleverksamhet skulle kunna mätas, baserat på de tidigare förslagen. Högskoleverket lade upp sitt arbete brett och fortsatte arbetet att tillsammans med lärosäten och företrädare för studenterna ta fram ett förslag till kvalitetsutvärderingssystem. Frågan om resurstilldelning lämnades till regeringen att hantera.

Högskoleverkets förslag, sedan länge förankrat hos lärosäten och studenter, presenterades för regeringen den 15 september 2009. I samband med framtagande hade verket täta kontakter i form av veckovisa möten med företrädare för departementet.

Efter den 15 september 2009 valde departementet att söka extern konsult hjälp i stället för att anlita den kunskap som finns på Högskoleverket, SUHF och SFS för det fortsatta framtagandet av underlaget för propositionen. Resultatet blev att propositionen endast innehöll ett av de förslag som tagits fram genom sektorns

¹ SOU 2007:81

gemensamma arbete, att studenternas resultat skulle studeras utan att ta hänsyn till deras nivå när de började sin utbildning. En sådan utvärderingsmetod säger dock lite om utbildningen eftersom urvalet av studenter skiftar mellan olika utbildningar och mätningen i sig därför inte ensam ger en rättvisande bild av kvaliteten på undervisningen. För att minimikrav på beredning ska anses uppfyllda skulle detta förslag självklart ha sänts på remiss till ansvarig myndighet, Höskoleverket. Så skedde inte.

Höskoleverket har också beskrivit förslaget i propositionen som att "departementet har lekt höskoleverk och tagit fram ett amatörmässigt förslag"² Den 1 mars 2010 skrev Höskoleverkets insynsråd till ansvarigt statsråd med begäran om ett sammanträffande med anledning av bristen på dialog mellan verket och departementet kring propositionen som var aviserad till hösten 2009 och nu alltså var kraftigt försenad.

Svaret blev en sammankomst en vecka senare där regeringsföreträdare inför höskolesektorns representanter presenterade innehållet i den kommande propositionen, ett innehåll som väsentligt skilde sig från det förslag som sektorn varit överens om bara ett halvår tidigare. Presentationen skedde genom att ett antal powerpoint bilder visades. Inget skriftligt material fanns att tillgå. Beredningen av regeringsärenden finns reglerat i regeringsformens 7 kap. 1-2 §§. Där ges regeringen stor frihet att bereda de ärenden som ska bli föremål för regeringsbeslut. Detta är i grunden bra. Men frihet måste alltid kombineras med ansvar. Att ta fram ett system för kvalitetsutvärdering av landets höskolor kräver just ansvar och seriositet i hanteringen. Den beredningsprocess som här beskrivs kan inte anses uppfylla ens mycket lågt ställda krav på ansvar och seriositet. En hel sektors samlade förslag läggs i papperskorgen samtidigt som regeringen bakom ryggen på den statliga myndigheten med ansvar för frågorna tar fram ett nytt förslag. Tillvägagångssättet visar på ett bristande förtroende från regeringen gentemot Höskoleverket och dess förslag och sätt att arbeta. Höskoleverket har dessutom en väl grundad oro för att regeringens sätt att handlägga ärendet har inverkat menligt på deras oberoende. Skulle detta vara fallet är det allvarligt och bör bli föremål för granskning. Regeringens samlade agerande väcker onekligen en hel del allvarliga frågor kring hur styrningen av höskolan egentligen fungerar.

Jag vill därför att konstitutionsutskottet granskar regeringens beredning av proposition 2009/10: 139 Fokus på kunskap - kvalitet i den högre utbildningen.

Marie Granlund

² <http://www.sulf.se/templates/CopyrightPage.aspx?id=11022>